

Nr 342.

Av herr **Utbult m. fl.**, om byggande av ett nytt undersökningsfartyg för fisket.

I motion nr 18 till 1950 års riksdag föreslogs, att ett nytt statligt undersökningsfartyg av fiskebåtstyp för fisket skulle anskaffas.

I motionen anfördes då bland annat:

Det svenska fiskeriväsendet disponerar för närvarande över två fartyg, nämligen statens undersöknings- och bevakningsfartyg för havsfisket, "Skagerak", och statens undersökningsfartyg för fiskerid administrationen, "Eystrasalt".

"Skagerak", som numera är underställt fiskeristyrelsen, skall enligt Kungl. Maj:ts föreskrifter under vintermånaderna huvudsakligen användas för sillrekognoseringar och undersökningar rörande sillen, ävensom för lämnande av hjälp åt fiskare genom isbrytning och bogsering genom is liksom annan erforderlig assistans. Under övriga delen av året användes "Skagerak" för hydrografisk-biologiska undersökningar i de Sverige omgivande haven liksom för andra vetenskapliga eller praktiska undersökningar av betydelse för fiskerinäringen. Slutligen har fartyget också vissa tillsyns- och bevakningsuppgifter.

Givetvis är detta "Skageraks" arbete av stor betydelse för det svenska havsfisket, och alldeles särskilt gäller detta sillrekognoseringen och isbrytningen vintertid. Även för den svenska insatsen i det internationella arbetet på havsforskningens och fiskeriundersökningens område utgör "Skagerak" en värdefull tillgång. Utöver fartygets nuvarande arbetsuppgifter skulle det för övrigt vara önskvärt, om det sommartid kunde stationeras vid Island för att bringa de svenska sillfiskarna där en mycket behövlig assistans i fråga om såväl bevaknings- som andra uppgifter.

Under det sålunda "Skagerak" väl fyller en rad uppgifter i fiskerinäringens tjänst och som nämnts skulle vara behövt även för andra uppgifter, finnes det ett stort och viktigt område, för vilket fartyget icke lämpar sig. Detta gäller fiskeritekniska undersökningar av olika slag. "Skagerak" skiljer sig ju i fråga om storlek och byggnad så helt från fiskebåtarna, att det i ett flertal fall icke är möjligt att använda fartyget för fiskeritekniska prov.

Desamma gäller om det andra undersökningsfartyget, "Eystrasalt". Detta är liksom "Skagerak" underställt fiskeristyrelsen och användes huvudsakligen för fiskeribiologiska, hydrografiska och fiskeritekniska undersökningar inom östersjöområdet. Särskilt när det gäller motorstyrkan men även i fråga om den tekniska utrustningen ligger emellertid "Eystrasalt" så långt efter den moderna delen av vår havsfiskeflotta, att fartyget icke är användbart för den undersökningsverksamhet rörande förbättringar av fiskeritekniken, som det här är fråga om. Däremot synes "Eystrasalt"

väl fylla en motsvarande uppgift inom östersjöområdet. På senare år har fartyget för övrigt huvudsakligen för strömmingsfiskets vidkommande ställts inför så stora uppgifter, att fråga är om det kan medhinna desamma. Även om "Eystrasalt" hade varit det lämpliga fartyget, hade det därför ej kunnat frigöras för de fiskeritekniska undersökningar, som det här är fråga om.

Vad som är behöfligt är ett fartyg av samma storlek, byggnad och motorstyrka som våra modernaste fiskebåtar och med en utrustning som står på toppen av vad som står att få. Den ståtliga utveckling, som det svenska fisket undergått under de senaste femtio åren, har huvudsakligen burits upp av en rad föregångsmän inom kåren. Detta har skett med stora uppoffringar för den enskilde fiskaren i fråga om såväl tid som kostnader. Man kan icke begära, att på detta sätt enskilda skola offra sig för det allmännas bästa. Man vågar ej heller antaga, att i den allt hårdare internationella konkurrensen på det fiskeritekniska området Sverige skall kunna hävda sin hittillsvarande förstarangställning utan det stöd som ett statligt bekostat undersökningsfartyg av fiskebåtstyp innebär.

Det kan nämnas, att i Danmark staten låtit bygga ett hypermodernt fiskefartyg, utrustat på sådant sätt, att det ligger ett gått stycke före den danska fiskeflottan i utvecklingen. Detta fartyg är klart att tagas i bruk under den närmaste tiden och får till uppgift att utföra undersökningar på det fiskeritekniska området rörande såväl båt- som redskapsmateriale. Bl. a. kommer man att taga upp till prövning från fiskare framkomna förslag till förbättringar av olika slag.

I Norge har nyligen byggts ett nytt fiskeforskningsfartyg av fiskebåtstyp, avsett för undersökningar såväl i fjordarna som i de omgivande havsområdena.

Det synes oss vara hög tid på att även Sverige erhåller ett dylikt undersökningsfartyg. Man riskerar annars, att Sverige i den hårda internationella konkurrensen icke kan följa utvecklingen i samma takt som t. ex. fiskarna i våra båda ovannämnda grannländer. De svenska statsmakterna ha särskilt på senare år visat stort intresse för forsknings- och undersökningsarbetet inom en rad näringar, t. ex. jordbruk och skogsindustri, och häri investerat betydande belopp. Det synes oss, som om också fisket kunde ha anspråk på stöd i arbetet på en fortsatt utveckling. Det rör sig ju här om en näring, vars produktion till stor del går på export och som därför måste följa utvecklingen i främsta ledet. Det förefaller, som om näringen i dag befinner sig i ett viktigt utvecklingskede såväl i fråga om den tekniska utrustningen på båtarna som beträffande metoden med s. k. flyttrålar, ställbara på önskat djup. Mycket återstår här att göra.

Ett dylikt av staten bekostat fartyg av fiskebåtstyp skulle kunna erhålla arbetsuppgifter även utanför det här nämnda huvudområdet. I detta sammanhang kan sålunda pekats på att fiskare i södra Sverige nyligen i skrivelse till regeringen anhållit om skydd för laxfiskeflottan i sydöstra delen av Östersjön under mars—maj månader. Närmast har man därvid tänkt sig ett mindre örlogsfartyg för att förekomma att svenska fiskare bli utsatta för olagliga prejningar men även för assistans vid sjukdomsfall, för uppehållande av radioförbindelse med hemorten och försäljningsplatserna med angivande av positionsuppgifter o. d. En dylik uppgift skulle säkerligen bättre fyllas av det här föreslagna undersökningsfartyget än av ett örlogs-

fartyg. Även i andra fall torde behov av bevakning och assistans bäst kunna fyllas av ett statligt fartyg av fiskebåtstyp.

Fiskeristyrelsen, som fick yttra sig över motionen, tillstyrkte densamma och anförde starka skäl för denna sin ståndpunkt. Styrelsen yttrade bland annat:

Någon på fisket vid i första hand syd- och västkusten inriktad undersöknings- och försöksverksamhet kan sålunda icke annat än undantagsvis organiseras inom ramen för fiskeriväsendets nuvarande fartygsresurser.

I samband härmed bör meddelas, att en svensk, som i flera år sysslat med en ny typ av flyttrål, måst vända sig till danska myndigheter och lyckats utverka medverkan av Danmarks nya undersökningsfartyg för att utprova ifrågakvarande flyttrålstyp.

Jordbruksutskottet anförde i sitt utlåtande nr 39 1950 angående ovan åberopade motion nr 18:

Såsom i motionerna framhållits disponerar det svenska fiskeriväsendet för närvarande över två fartyg, nämligen statens undersöknings- och bevakningsfartyg för havsfiskets behov, Skagerak, och statens undersökningsfartyg för fiskeriadministrationen, Eystrasalt. De arbeten, som utföras med hjälp av dessa fartyg, äro givetvis av stor betydelse för fisket. Av utredningens i ärendet torde emellertid framgå, att redan de nuvarande arbetsuppgifterna för dessa fartyg äro så omfattande, att någon på fisket vid i första hand syd- och västkusten inriktad undersöknings- och försöksverksamhet icke annat än undantagsvis kan organiseras med anlitande av dem. Även synes kunna sättas i fråga, huruvida fartygen äro i alla delar lämpade för sådan verksamhet. Med hänsyn till angelägenheten av att fiskeritekniska försök och provningar med nya redskap och andra tekniska hjälpmedel för fisket komma till stånd i nödig omfattning anser utskottet, att vad i ärendet förekommit motiverar att frågan om behovet av och kostnaderna för ett nytt statligt undersökningsfartyg utredes. Utredningen torde lämpligen, såsom motionärerna föreslagit, företagas genom fiskeristyrelsens försorg.

Sedan riksdagen i skrivelse den 27 maj 1950 nr 326, i överensstämmelse med vad jordbruksutskottet i sitt utlåtande nr 39 hemställt hos Kungl. Maj:t anhållit att frågan om behovet av och kostnaderna för ett nytt statligt undersökningsfartyg måtte utredas, uppdrog Kungl. Maj:t genom brev den 15 september 1950 (nr 48) åt fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök att verkställa förevarande av riksdagen begärda utredning samt att till Kungl. Maj:t inkomma med det förslag i ärendet som av utredningen kunde föranledas.

Fiskeristyrelsen har den 9 augusti 1951 till Kungl. Maj:t avgivit sitt betänkande, i vilket styrelsen understryker att ett nytt undersökningsfartyg skulle fylla ett mycket väsentligt behov.

Med nu gällande priser på materiel och förnödenheter beräknar styrelsen de ungefärliga engångskostnaderna till 600 000 kronor.

Vad som anförts i frågan i ovanberörda motion och i fiskeristyrelsens yttrande har aktualiserats ytterligare sedan detta skrevs 1950. Det i motionen nr 18 1950 omnämnda danska undersökningsfartyget har varit i bruk sedan ett par år tillbaka och har under förlidet år arbetat tillsammans med det norska undersökningsfartyget G. O. Sars, då det gäller sillens vandringar i området Norge, Färöarna och Island.

Norge har, som ovan nämnts, sedan flera år tillbaka ett modernt undersökningsfartyg (G. O. Sars), som, genom de tekniska och maskinella utrustningar som ställts till förfogande, t. ex. följt sillens och torskens vandringar på ett sätt, som gagnat det norska fisket i mycket stor utsträckning och på så sätt bidragit till hundratals miljoner kronors inkomster för fisket. I Norge har senare byggts ett mindre dylikt fartyg, avsett för kusten och de stora norska fjordarna.

Vidare har norska stortinget under 1953 beviljat 3 miljoner kronor till ännu ett större undersökningsfartyg. Tyska förbundsregeringen har beställt ett fiskeriundersökningsfartyg till en beräknad kostnad av 2 450 000 DM. Av vad som ovan anförts framgår, att andra närliggande fiskenationer har en helt annan syn på dessa fiskeriundersökningar än vårt land. Våra fiskare måste söka uppsnappa vad eventuellt de danska eller norska undersökningsfartygen rapporterar och handla därefter i den mån de lyckas få del av dylika rapporter. En sådan ordning kan naturligtvis inte fortgå i längden utan måste från svensk sida lösas på ett mera tillfredsställande sätt.

Det har vid flera tillfällen framförts förslag om anslag till bevakningsfartyg för svenskt sillfiske vid Island. Dessa framställningar har också beaktats. Under de sista åren har ett bevakningsfartyg ur marinen ställts till förfogande för ändamålet. Det har också i år i nionde huvudtiteln s. 312 föreslagits att ett anslag på 70 000 kronor skall utgå för samma ändamål. Under 1953 har även framkommit förslag om att ordna dels ett bevakningsfartyg för fladenfisket och dels en patrullbåt för laxfiskeområdena i södra Östersjön.

Det här ovan föreslagna försöksfartyget av fiskebåtstyp skulle i ganska stor utsträckning kunna i samband med sina undersökningar vara fiskarena till stor hjälp som patrullbåt såväl i Nordsjön som i Östersjön under vissa tider av året. Jordbruksutskottet anförde också i sin skrivelse med anledning av motion II: 244 1953 om bevakningsfartyg för fladenfisket bland annat:

Med anledning av motionens förslag vill utskottet till en början framhålla, att det synes utskottet synnerligen behjärtansvärt att skänka ifrågavarande fiskare den trygghet, som ett stödfartyg innebär. I detta sammanhang vill utskottet erinra om den utredning angående behovet av och kostnaderna för ett nytt statligt undersökningsfartyg, som fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök på uppdrag av Kungl. Maj:t avlämnade den 9 augusti

1951. Utredningen har ännu icke lett till någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Skulle emellertid utredningen föranleda ett förslag från Kungl. Maj:ts sida, synes det enligt utskottet ligga närmast till hands att därvid även överväges, huruvida icke ett nytt undersökningsfartyg tillika skulle kunna fylla de funktioner som åsyftas i motionen.

Bevakningsfartyget bör i princip byggas efter de riktlinjer, som framgår av den utredning härom, vilken fiskeristyrelsen avlämnade till Kungl. Maj:t den 9 augusti 1951, dock med de förbättringar som eventuellt framkommit i fråga om maskinella utrustningar m. m. Då vi redan nu har fiskebåtar upp till en längd av 90 fot, bör undersökningsfartyget icke vara mindre. Det kanske bör erinras om att fiskeristyrelsen i sin utredning 1951 hade föreslagit en 80 fots båt.

Med hänvisning till vad som ovan anförts föreslår vi,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära, att Kungl. Maj:t till nästa års riksdag framlägger förslag om byggandet av ett dylikt undersökningsfartyg för fisket samt begär erforderligt anslag härför.

Stockholm den 26 januari 1954.

Birger Utbult.

Hans Levin.

Bengt Arweson.

Olaus Nyberg.

Wald. Svensson.

Johan Ahlsten.

*Gösta Andersson,
Mölnadal.*

*C. O. Carlsson,
Bakeröd.*

*Thure Andersson
i Ronneby.*

Nils Nestrup.

Einar Dahl.